

יולי 2017

ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות – תנאי לעסקה עם גוף ציבורי

מאת

עו"ד מיכל שיק הר-טוב, מנהלת המחלקה המשפטית עמותת נגישות ישראל (ע"ר)

לפני פחות משנה נעשה תיקון לחוק עסקאות גופים ציבוריים, תשל"ו – 1976 (להלן: "חוק עסקאות גופים ציבוריים")¹ והוסף לו סעיף 2ב1 המחייב גופים ציבוריים מסוימים לדרוש מספקים המוכרים להם נכס או נותנים להם שירות, הצהרות בנוגע למתן ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות, כתנאי להתקשרות עימם.

תיקון זה נעשה בעקבות פרסום צו ההרחבה לעידוד והגברת התעסוקה של אנשים עם מוגבלות² המחייב מעסיקים שלהם 100 עובדים ומעלה להעסיק אנשים עם מוגבלות בשיעור של 3% וכן בעקבות התיקון שהוכנס לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח – 1998³ (להלן: "חוק שוויון") המחייב גם גופים ציבוריים גדולים המעסיקים 100 עובדים לפחות להעסיק אנשים עם מוגבלות משמעותית בשיעור של 5%.
הן צו ההרחבה והן התיקון לחוק שוויון נותנים ביטוי לחובה למתן ייצוג הולם החלה על מעסיק והקבועה בסעיף 9 לחוק שוויון.

מטרת התיקון בחוק עסקאות גופים ציבוריים, להוות למעשה עוד כלי מחייב להטמעת החקיקה דלעיל, שבאמצעותו כל מי שרוצה לעבוד עם המדינה וגופים ציבוריים נוספים ידרש להצהיר ולהתחייב שהוא נותן ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות ועומד בדרישות הדין.

חשוב לציין כי ההגדרה של "גוף ציבורי" לפי חוק עסקאות גופים ציבוריים (סעיף 1) הינה הגדרה מרחיבה וכוללת כל אחד מאלה:

1. המדינה;
2. גוף מתוקצב כמשמעותו בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, תשמ"ה – 1985- במסגרת הגדרה זו נכללים, בין היתר, חברה ממשלתית, חברה עירונית, רשות מקומית, תאגיד שהוקם בחוק ועוד;
3. מוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 9 (2) לפקודת מס הכנסה – במסגרת הגדרה זו נכללים ארגונים שהם אינם למטרת רווח כגון: עמותות שעומדות בתנאים מסוימים.
4. חברה ציבורית כמשמעותה בפקודת החברות [נוסח חדש], תשמ"ג- 1983, שמניותיה נסחרות בבורסה;
5. חבר בני אדם שבעל השליטה בו הינו גוף מתוקצב או מוסד ציבורי או חברה ציבורית;
6. כל המתקשר עם המדינה בחוזה, בין במישרין ובין בעקיפין ושר האוצר קבע אותו כגוף ציבורי לעניין זה בצו שפורסם ברשומות.

¹ תיקון 11 מיום 16.8.2016 (ספר החוקים 2580)

² הצו פורסם ביום 5.10.2014

³ תיקון מס' 15 (בפרק התעסוקה) – נכנס לתוקפו ביום 1 בינואר 2017

המשמעות היא שכל מי שרוצה לעבוד עם מי מהגופים לעיל יידרש להתחייב **בתצהיר בכתב** כלפי אותו גוף כי מתקיים לגביו אחד מאלה :

1 **הוראות סעיף 9 לחוק שוויון לא חלות עליו** – סעיף 9 המחייב לפעול למתן ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות חל רק על מעסיק שיש לו יותר מ- 25 עובדים. מעסיק שיש לו פחות מ- 25 עובדים איננו חייב אם כן ליתן ייצוג הולם.
סעיף 9 אף לא חל על משרד ממשלתי או יחידת סמך שלו שהוראות סעיף 15 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

2 **הוראות סעיף 9 לחוק שוויון חלות עליו והוא מקיים אותן** –

א. **מעסיק שיש לו יותר מ- 25 עובדים ופחות מ- 100 עובדים** – נדרש לתת ייצוג הולם לפי סעיף 9 לחוק שוויון אך איננו חייב בשיעורי ההעסקה ובתנאים שנקבעו בצו ההרחבה או בתיקון לחוק שוויון, לפי העניין.

ב. **ספק המעסיק 100 עובדים לפחות** – עליו להתחייב בתצהיר לפנות למנכ"ל משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים לשם בחינת יישום חובותיו לפי סעיף 9 לחוק שוויון, ובמידת הצורך לשם קבלת הנחיות בקשר ליישומן.

ג. **ספק המעסיק 100 עובדים לפחות והתחייב בעבר לפנות למנכ"ל משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים כאמור בסעיף 2 לעיל** – עליו להתחייב בתצהיר כי פנה כנדרש ממנו, ואם קיבל הנחיות ליישום חובותיו הרי שפעל ליישומן.

הספק אף נדרש להעביר העתק מהתצהיר שניתן לפי סעיף 2 לעיל למנכ"ל משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים התוך 30 יום ממועד ההתקשרות והוא אף חייב להתחייב בתצהיר שיעשה כן.

על פי התיקון, מנכ"ל משרד העבודה נדרש לפרסם באתר האינטרנט שלו רשימת הספקים שפנו אליו לשם בחינת יישום חובותיהם לפי סעיף 9 לחוק שוויון. כמו כן, שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים נדרש להעביר אחת לשנה, במשך 5 שנים, החל מיום 1.3.2017 לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, דיווח על מספר הפניות בשנה שקדמה לדיווח.

סבורני כי אין בדרישה זו של פרסום רשימה תועלת אמיתית. לו רק ניתן היה ליצור רשימה של ספקים שאכן ניתן לומר לגביהם שהם עומדים ביישום החובות הרי שהדבר היה מועיל הרבה יותר ומצמצם את הצורך בתצהיר במקרה שבו גוף ציבורי מתקשר עם ספק שכבר אושר כאמור. יתרה מזאת, באופן זה היו הספקים כולם "מזדרזים" ליישם את חובותיהם כדי להיות באותה רשימה והתוצאה היתה שהיינו רואים יותר ויותר אנשים עם מוגבלות מועסקים. סוגיה זו נידונה בכנסת אך בשל קושי לאתר את הגוף עם התקציבים וכוח האדם המתאים שיבחן את עמידתם של הספקים ביישום חובותיהם, הושגה הפשרה כאמור לעיל.